10/F

Jaargang 5 no. 2 september 1958

Coolia

CONTACTBLAD VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Secretariaat: Mej. Dr A. Jaarsveld, Hugo de Vries-Laboratorium,
Plantage Middenlaan 2a, A'dam C.

Redacteur: C. Bas, Rapenburg 98a, Leiden.

Auteursrechten voorbehouden.

NSP
RAM
MM

ONS 50-JARIG JUBILEUM

Ondanks alle pogingen om ter gelegenheid van ons gouden feest een jubileumtentoonstelling te organiseren, zijn deze plannen mislukt omdat geen financieel verantwoorde basis te vinden was. Bij onze huidige geldelijke positie kunnen wij niet riskeren dat een tentoonstelling een belangrijk deficit oplevert.

Onze eerste gedachten waren op Amsterdam gericht en toen dit niet kon doorgaan, op Rotterdam, in samenwerking met de Diergaarde Blijdorp. Het heeft waarlijk niet aan deze instelling gelegen, dat wij van Rotterdam moesten afzien en wij moeten de Directie van Blijdorp dan ook zeer erkentelijk zijn voor de grote faciliteiten die zij bereid was ons te verlenen.

Zoals op onze jaarvergadering besproken, hebben wij het toen nog eens in Amsterdam geprobeerd, doch aangezien ook dit mislukte, heeft het Bestuur besloten de gedachte van een grote jubileumtentoonstelling te laten vallen en zich te beperken tot een gezellige herdenking in eigen kring van ons 50-jarig bestaan. Daartoe zal op zaterdag 18 october in de stad Haarlem, waar de Vereniging werd opgericht, een receptie worden gehouden bij Brinkmann op de Grote Markt. Hierop volgt een jubileumdiner (voor ieders eigen rekening en daarom eenvoudig), terwijl de rest van de avond gezellig kan worden doorgebracht. De volgende dag volgt een gezamenlijke excursie in de duinen van Haarlem.

De hotelkosten in Haarlem liggen tussen ƒ 6,- en ƒ 8,-, eventueel iets lager bij minder comfort. Het diner zal ca ƒ 4,50 kosten.

COMMONWEALTH MYCOLOGICAL INSTITUTE
17. SEP. 1958

Volledige gegevens komen in het volgende nummer van Coolia. Wie gebruik wenst te maken van hotelruimte, kan zich thans reeds bij ondergetekende opgeven, met vermelding van de gewenste prijsklasse.

Daar deze herdenking ondanks alle zuinigheid toch nog enig geld zal kosten, wil ik de leden opwekken om, voor zover men voor dit doel nog iets te missen heeft, hun gift te willen storten op postrekening 90902 van de Penningmeester der N.M.V., met vermelding „Jubileum". Een begin is reeds gemaakt.

G.L. van Eyndhoven, President.

WEEKEND-EXCURSIE op 20 en 21 SEPTEMBER a.s. in de omgeving van Doorn. Logies in Hotel Foxwood, Prins Hendrikweg 38, Doorn. Prijs per nacht incl. ontbijt ƒ 5,50 p.p.; diner ƒ 3,- p.p.; bediening extra.

Zaterdag vertrek 14 uur van Foxwood; 's avonds bespreking van de vondsten. Zondag vertrek 9.30 uur van Foxwood; al naar omstandigheden lunchpakket of lunch in het hotel.

Foxwood is te bereiken vanaf bushalte Postkantoor via Kerklaan, linksaf Kampweg, rechtsaf Vossenweg, linksaf Prins Hendriklaan. Afstand ca 12-15 minuten gaans. Bij bussen die de Drift passeren kan men aldaar uitstappen en de Willem de Zwijgerlaan doorlopen tot de Prins Hendrikweg (ca 5 minuten).

Daar ondergetekende vermoedelijk tot 15 september uitstedig is, kan men zich rechtstreeks aan het hotel voor logies opgeven. De meeste kamers hebben 2 bedden.

Men bedenke, dat droogte e.d. geen geldige reden is om een gereserveerde kamer te annuleren!

Haarlem, Floraplein 9. G.L. van Eyndhoven.

PROGRAMMA VAN DE FLORA-COMMISSIE DER N.M.V.

EXCURSIE: zaterdag en zondag, 25 en 26 october, naar Zuid-Limburg met o.a. bezoek aan het fraaie natuurreservaat 't Savelsbos bij Gronsveld. Zij die aan deze excursie wensen deel te nemen moeten zich vóór 14 october opgeven aan: Secretariaat der Flora-commissie, Jelgersmastraat 33, Haarlem. De deelnemers ontvangen een uitvoerig programma.

VERGADERING: zaterdag 8 november, in zaal Madoera van het Phytopathologisch Laboratorium Willie Commelin Scholten, Javalaan 20,Baarn. Onderwerp vormen de houtknotszwammen (Xylaria) en truffelknotszwammen (Cordyceps). Dr. R.A. Maas Geesteranus zal een inleiding houden over deze groep en een ieder wordt verzocht in de komende herfst materiaal van deze fungi te verzamelen. Hierna diverse mededelingen en het tonen van meegebrachte vondsten. Aanvang 2.30 uur.

SAMENWERKING MET DE PADDESTOELENWERKGROEP DER K.N.N.V.

Enige jaren geleden heeft de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging een Paddestoelenwerkgroep opgericht, die een eigen tijdschrift uitgaf in het genre van Coolia, getiteld „De Fopzwam". Verschillende onzer leden, die tevens lid waren van de K.N.N.V., werden lid van deze werkgroep, welke voorts bestond uit K.N.N.V.-ers die wel belangstelling hadden voor paddestoelen, doch niet voldoende om zich bij de N.M.V. aan te sluiten.

Daar de werkgroep na enige jaren werken behoefte gevoelde aan meer contact naar buiten, heeft het Hoofdbestuur der K.N.N.V. zich met ons Bestuur in verbinding gesteld, zoals op de ledenvergadering van 26 april jl. reeds werd medegedeeld. Dit overleg heeft geleid tot een zekere samenwerking, welke deze herfst kan beginnen en die op het volgende neerkomt:

Het tijdschrift De Fopzwam komt te vervallen; de werkgroep zal voor haar convocaties gebruik maken van ons tijdschrift Coolia. Onze Coolia wordt aan de leden der werkgroep toegezonden.

De leden der werkgroep zullen mogen deelnemen aan onze gewone ledenexcursies. De excursies der Flora-commissie blijven evenwel beperkt tot de leden der N.M.V.

Daartegenover hebben onze leden het recht om deel te nemen aan de paddestoelenexcursies der werkgroep.

Het gebruik van de Bibliotheek blijft beperkt tot de leden der N.M.V.

De leden der werkgroep zullen kunnen profiteren van eventuele reducties op los verkochte overdrukken e.d. der N.M.V.; de leden der N.M.V. kunnen gebruik maken van eventuele reductie op mycologische publicaties der K.N.N.V.

Op bovenstaande wijze kan worden bereikt, dat onze leden en de

leden der werkgroep meer excursiemogelijkheden op niet te grote afstand van hun woonplaats krijgen dan voordien het geval was, met meer mycologisch contact, zonder dat zulks gepaard gaat met grotere kosten.

De leiding van de werkgroep berust op het ogenblik bij Ir W.F. van Vliet, Diedenweg 119, WAGENINGEN.

De eerste excursies der werkgroep vindt men in dit nummer geconvoceerd. Het Bestuur der N.M.V. heet de leden van de Paddestoelenwerkgroep der K.N.N.V. welkom en hoopt, dat het wederzijds contact moge uitgroeien tot een hechte samenwerking in het belang van de mycologische activiteit in Nederland. Leden van de werkgroep, die zich verder wensen te verdiepen in de mycologie, kunnen t.z.t. lid worden van de N.M.V., waarbij zij dan o.a. boeken kunnen lenen uit de Bibliotheek, kunnen deelnemen aan de excursies der Flora-commissie, terwijl zij voorts het tijdschrift Fungus zullen ontvangen. De contributie voor het volledige lidmaatschap der N.M.V. bedraagt *ƒ* 6,50 per jaar.

G.L. van Eyndhoven, President.

PROGRAMMA VAN DE PADDESTOELENWERKGROEP VAN DE K.N.N.V.

20-21 september te Vlierden (N.Br.), in het recreatie-centrum „De Bikkels". Vlierden is een klein dorpje aan de weg van Deurne naar Asten; in het dorp staan wegwijzers naar „De Bikkels". De prijs bedraagt *ƒ* 3,50, een warme maaltijd op zondagmiddag inbegrepen. Er kan ook gekampeerd worden.

Zo snel mogelijk opgeven bij Mej. S. van Asseldonk, Peperstraat 37 te 's-Hertogenbosch onder storting op giro 196662. Kampeerders krijgen mogelijk iets gerestitueerd.

4-5 october te Bennekom, in het bungalow-centrum „De Dikkenberg". Deelnemers worden verzocht zich voor 15 september op te geven bij Mevr. M. van Vliet-Weverling, Diedenweg 119, Wageningen. Zij ontvangen dan tijdig nader bericht.

PADDESTOELEN-ONDERZOEKJES 1958

De vele paddestoelen-excursies die jaarlijks worden gehouden leveren, naast het genoegen dat men eraan beleeft, als tastbare resultaten slechts soortenlijsten in logboeken en een enkele maal vermelding van een opzienbarende vondst in een tijdschrift op. Daar de paddestoelenflora van Nederland nog maar slecht bekend is, gaan vele waardevolle gegevens verloren. Laten we eens trachten van een aantal goed kenbare soorten een overzicht te krijgen waar ze in Nederland voorkomen en aan welk terrein en vegetatietype ze de voorkeur geven! Daarnaast kunnen we gaan letten op het verband tussen hogere plant en paddestoel, zowel bij mycorrhiza-vorming als bij parasitisme.

De gegevens die voor de hierondergenoemde onderzoekjes gevraagd worden moeten alle vergezeld zijn van een goede plaatsaanduiding en datum, grondsoort en een overzicht van de omringende kruiden en bomen.

1. Verspreiding van de aan Larix gebonden boleten.
Gele ringboleet (Boletus elegans), Holsteelboleet (B. cavipes), Grijze ringboleet (b. viscidus) en Roestrode ringboleet (B. tridentinus) komen alleen onder Larix voor (mycorrhiza!). Hun verbreiding in de Nederlandse larix-bossen wordt echter ook door andere factoren beïnvloed b.v. bodemgesteldheid. Deze laatste uit zich ook in de ondergroei van deze bossen. Daarom worden nauwkeurige opgaven van de kruiden (en zo mogelijk mossen en paddestoelen) bij vondsten van bovengenoemde boleten gevraagd. Gaarne ook hoogte van de larixen.

2. Slachtoffers van de Honingzwam (Armillaria mellea).
Welke bomen en struiken vallen ten offer aan deze zwam? Komt de soort ook op dood hout of op de grond voor? Zijn van deze zwam ook verschillende vormen te onderscheiden?

3. Opsporing dubbelgangers.
Van de Peper-melkzwam (Lactarius piperatus) en de Oranje-groene-melkzwam (L. deliciosus) komen dubbelgangers voor (resp. L. glaucescens en L. semisanguifluus). De verspreiding van deze soorten in ons land moet geheel opnieuw worden nagegaan.

4. Onderzoek naar verspreiding van:
Witte kluifjeszwam (Helvella crispa), Zwarte kluifjeszwam (Helvella lacunosa), Slanke amaniet (Amanita vaginata) en zijn kleurvariëteiten, Groene knolamaniet (Amanita phalloides), Parasietboleet (Boletus parasiticus), Gekraagde aardster (Geastrum triplex).

Aan allen die dit wensen wordt gratis een stencil met nadere gegevens en beschrijvingen van de betreffende soorten toegezonden. Leden van de N.M.V. wenden zich tot C. Bas, Rapenburg 98a, Leiden.

TRYPAANBLAUW ALS CELWANDKLEURING BIJ FUNGI

Gaarne wil ik op deze plaats de aandacht vestigen op een door Boedijn beschreven kleurmethode voor celwanden van fungi [Stain Technology 31, 115 (1956)].

Met de bekende kleurmethode met katoenblauw krijgt men slechts een kleuring van de protoplasmatische inhoud van de hyphen. Na toepassing van de trypaanblauw-kleuring volgens Boedijn krijgt men preparaten, waarin het protoplasma vrijwel ongekleurd blijft en de celwanden fraai diep blauw gekleurd worden.

Van het trypaanblauw wordt een 0,1 - 0,5% oplossing gemaakt in 45% azijnzuur of in lactophenol. De azijnzure oplossing kleurt sneller en is meer geschikt voor dikwandige hyphen.

Met deze azijnzure oplossing heb ik een reeks preparaten gekleurd, om deze te vergelijken met overeenkomstige met katoenblauw (CBBBB) gekleurde preparaten. Zowel in kneuspreparaten als in totaalpreparaten als in preparaten met microtoomcoupes bleek de trypaanblauw-kleuring steeds aanzienlijk scherper en helderder dan de katoenblauw-kleuring. Dit gold zowel voor Phycomyceten, Fungi Imperfecti, Discomyceten als voor plaatjeszwammen. Bij sterkere vergrotingen kan men onder het microscoop de celwand zeer nauwkeurig volgen na de trypaanblauw-kleuring.

Bijzonder fraai is deze kleuring in combinatie met een saffranine O-kleuring bij Humariaceae („harige discomyceten"). Bij microtoomcoupes kan men de trypaanblauw-kleuring in 70% alcohol tot de juiste intensiteit differentiëren, waarbij vrijwel uitsluitend de celwand gekleurd blijft.

Kneuspreparaten kan men gemakkelijk houdbaar maken met Aquamount van Gurr.

J. van Brummelen.

Dr. Fop.I. Brouwer, Leven en werken van E. Heimans en de opbloei der natuurstudie in Nederland in het begin van de twintigste eeuw, uitgave J.B. Wolters, Groningen, X + 402 pp., prijs ƒ 16,50.

Deze uitgebreide bibliografie over E. Heimans, welke thans in de boekhandel verkrijgbaar is, bevat de tekst van de dissertatie op grond waarvan ons medelid, Dr Fop.I. Brouwer, op 19 maart 1958 te Amsterdam de doctorsgraad verwierf. Wij willen hem gaarne op deze plaats hiermede van harte gelukwensen.

Het boek is vlot geschreven en voorzien van een aantal zorgvuldig

uitgekozen foto's. In enige bijlagen worden nog vele belangwekkende details vermeld, zoals de genealogie van de familie Heimans, korte biografieën van andere grote figuren uit die tijd die de natuurstudie sterk hebben bevorderd, alsmede een volledige lijst van de door Heimans en over Heimans gepubliceerde boeken en tijdschriftartikelen.

Het is prettig, dat door deze studie de persoon van E. Heimans nog eens volledig naar voren wordt gebracht. Hij heeft toch in zijn tijd een enorme invloed gehad op de ontwikkeling van de natuurstudie in ons land en hoewel zijn naam thans nog voortleeft in de combinatie „Heimans en Thijsse", is hij door zijn overlijden in 1914 als persoon zo langzamerhand buiten het gezichtsveld der thans levende generatie gekomen. Slechts betrekkelijk weinigen onder ons hebben Heimans nog persoonlijk gekend. Zelf heb ik dat voorrecht ook niet gehad, daar ik in 1914 nog maar een kleine jongen was, zij het dat de namen Heimans en Thijsse in het ouderlijk huis reeds van de aanvang af bekende klanken waren.

De auteur heeft ernaar gestreefd de verhoudingen en de sfeer van de jaren rondom de eeuwwisseling zo goed mogelijk weer te geven. Ik geloof, dat hij daarin zeer wel is geslaagd. Voor de juiste beoordeling van een persoon moet men zich rekenschap geven van het tijdsbestek waarin hij leefde. Het was zo'n 50 à 70 jaar geleden een heel ander leven dan wij nu kennen, met een vaak geheel andere instelling. Er is sedertdien, o.a. door twee wereldoorlogen en grote vooruitgang van technische hulpmiddelen, veel veranderd en dat is ook in het verenigingsleven duidelijk voelbaar. Het is goed om eens een ogenblik stil te staan bij hetgeen de grote baanbrekers hebben verricht en de lezing van dit boek zij dan ook een ieder gaarne aanbevolen.

Wat de mycologie betreft, vindt men op p.173-176 een aantal gegevens, waarin o.a. wordt gememoreerd, dat Heimans in 1908 tot de oprichters onzer Vereniging behoorde en tot zijn dood in 1914 een bestuursfunctie heeft vervuld. De paddestoelen waren voor hem geen hoofdzaak, maar hij had er een warme belangstelling voor en heeft daarvan herhaaldelijk in woord en geschrift blijk gegeven. Het is jammer, dat in de oude gegevens onzer Vereniging, blijkens een onderzoek van onze Secretaresse, geen details over de periode 1908-1914 meer te vinden zijn, die de activiteiten van Heimans in de N.M.V. nog nader kunnen belichten.

G.L. van Eyndhoven.

PROVINCIALE DUINTERREINEN VAN NOORD-HOLLAND

Nog te weinig mensen zijn er zich van bewust dat er tussen Wijk aan Zee en Bergen 4800 ha prachtig duinterrein met geringe kosten (dagkaart ƒ 0,30, ook maand- en jaarkaarten verkrijgbaar) voor hen toegankelijk is. Uit ervaring weten wij reeds dat deze gebieden mycologisch gezien zeer de moeite waard zijn.

Veel gegevens kan men vinden in een mooi geïllustreerde gids welke men na storting van ƒ 0,60 op giro 38519 t.n.v. Dienst der Terreinen van het P.W.N. te Bakkeum, krijgt toegezonden.

TE KOOP AANGEBODEN:

Costantin et Dufour, Nouvelle Flore des Champignons, 1947, voor ƒ 7,50 bij M. van Vuure, Asterstraat 2, Winterswijk.

LEDENADMINISTRATIE

Nieuwe Leden.

Mevr. K. Penninck-de Block, Valkenbergerweg 25, De Steeg.

Regius Keeper, Royal Botanical Garden, Edinburgh, Schotland.

Adreswijzigingen.

Ir. H.F. van der Laan, p/a H.M.B., Postbus 38, Arnhem.

Vermist.

J. Karman, vroeger Linnaeusstraat 179, Den Haag; adres nu onbekend.

Bedankt.

L. de Waal, Staphorst.

Dr H.C. Bels-Koning en Drs P.J. Bels. Handleiding voor de Champignoncultuur. Uitgave: Proefstation voor de Champignoncultuur, Horst (Limburg), 1958. Met 295 pp. en 94 foto's en figuren. Prijs ƒ 25,--.

Het nog maar kort bestaande Proefstation voor de Champignoncultuur te Horst is wel zeer actief. Het heeft reeds het regelmatig verschijnende tijdschrift „De Champignoncultuur" opgericht en deed nu een Nederlands handboek voor de champignoncultuur het licht zien.

Na de laatste wereldoorlog is de champignoncultuur in Nederland snel in betekenis toegenomen. Er zijn nu reeds 650 kwekerijen die in 1957 gezamenlijk 1,6 miljoen kilo champignons op de markt brachten, waarvan 1 miljoen kilo werd uitgevoerd. Een goede voorlichting is bij deze moeilijke cultuur dus zelfs van algemeen belang.

Het boek dat keurig is uitgevoerd en vele goede foto's, tekeningen en tabellen bevat, behandelt zeer vele facetten van de champignoncultuur: van selectie tot kostprijsberekening, van nomenclatuur tot kwekerijbouw. Vooral de lange tabellen met afwijkingen en ziekten en hun oorzaken of veroorzakers en de uitgebreide literatuurlijst zullen voor de kweker van groot nut zijn.

Enige opmerkingen van ondergeschikt belang zijn de volgende. Een index had in dit boek eigenlijk niet mogen ontbreken. Jammer dat niet duidelijk naar voren komt dat Agaricus de juiste genus-naam voor de champignon is en niet Psalliota. Het valt zeer te betwijfelen of Clitocybe dealbata en Pleurotus mutilus (p. 186) identiek zijn.

Overigens een boek om de auteurs en het Proefstation voor de Champignoncultuur geluk mee te wensen.

C. Bas.